

Aleg 1112

Sprawozdanie

Komisji dla reform agrarnych o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie zaprowadzenia ubezpieczenia bydła rogatego.

Wysoki Sejmie!

W latach 1907 i 1908 powziął Wysoki Sejm następujące uchwały:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby opracował zmiany dotychczasowych ustaw weterynaryjnych w tym kierunku, iżby zabezpieczono rolników przed szkodami wyrządzanymi przez zarazy temi ustawami obecnie objęte.

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w możliwie najbliższym czasie, a więc już w jesieni roku bieżącego przedłożył Sejmowi projekt ustawy o ubezpieczeniu bydła rogatego, które opierać się będzie na dobrowolnych lokalnych związkach pod patronatem zakładu krajowego“.

Wydział krajowy przedłożeniem do L. 91.283 wywiązał się z udzielonego mu polecenia, mamy bowiem przed sobą projekt statutu zakładu krajowego i projekt statutu dla spółek lokalnych, opracowany we wszystkich szczegółach. Opiera się on na podstawach, które Komisya dla reform agrarnych w poprzednich swoich sprawozdaniach za wskazane uznała; już to samo zwalnia Komisję dla reform agrarnych od dłuższego omawiania przedmiotu, powołać się jej wolno na oba sprawozdania poprzednie o tym samym przedmiocie, zwłaszcza, że jeszcze nie dużo czasu upłynęło, a autorem ich był ten sam sprawozdawca Komisji.

Wskazać musimy na okoliczności, które z jednej strony obecnie wprowadzenie tej nader pożytecznej instytucji ułatwiają, a z drugiej strony potrzebę silniej uwydatniają i to nietylko ze stanowiska interesów rolniczych, ale i społeczno-ekonomicznych kraju całego.

Mieszkańcy miast uskarżają się na wysoką cenę mięsa, chcąc jej zapobiedz, żądają zmian w polityce handlowo-cłowej, coby dla rolników zwłaszcza mniejszych, dla których głównem źródłem dochodu jest inwentarz żywy, musiało być połączone z wielką szkodą. Nam się wydaje najodpowiedniejszym środkiem powiększenie zaofiarowania, ale nie produktem obcym, lecz produktem własnym, a więc podniesienie chowu bydła tak pod względem ilości sztuk jak i jakości, a więc ich wagi.

W poprzednich sprawozdaniach wyluszczyliśmy dokładnie, jak wielką przeskodą dla chowu bydła jest ryzyko utraty poszczególnych sztuk, a to przede wszystkim dla drobnego rolnika, gdzie ono się nie wyrównuje przez posiadanie licznego inwentarza.

Wprowadzenie ubezpieczenia bydła dziś łatwiej niż dawniej przeprowadzić się da, a to z dwóch powodów:

Ustawą z 6. sierpnia 1909 władze państwowe w znacznej mierze uczyniły zadość żądaniu zawartemu w pierwszej rezolucyi, przez Wysoki Sejm uchwalonej, a na początku tego sprawozdania przytoczonej. Do tej pory obowiązywała ustawa z 29. lutego 1880 r., podług której wybijanie zwierząt chorych, lub podejrzanych jako środek tępienia zarazy miał zastosowanie tylko przy nosaciznie i wścieklicznie. Skarb państwa płacił tylko za sztuki, które jako podejrzane o nosaciznę zostały zabite, a które sekcyja jako zdrowe wykazała. Tylko przy zarazie płucnej podług ustawy z r. 1892 płacił skarb za sztuki zabite, bez względu na wynik sekcyi.

Nowa ustawa nie tylko wzmacnia środki dla zwalczania zarazy, ale przytem o wiele skuteczniej chroni właściciela przed szkodą.

Podług §. 31. gdy pryszczycza pojawi się sporadycznie w okolicy, zresztą wolnej od niej, może władza zarządzić wybicie zwierząt dotkniętych i podejrzanych. Podług §. 33. zwierzęta chore lub podejrzane o wąglik, szelestnicę, albo o zarazę dziczyzny (posocnicę) mogą być za zezwoleniem władzy zabite. Podług §. 34. należy zabijać zwierzęta, dotknięte lub podejrzane o nosaciznę. Podług §. 51. za wszystkie zwierzęta, które zostały zabite z polecenia władzy, lub które zginęły przy szczepieniu, rząd płaci pełne odszkodowanie, natomiast za zwierzęta, co do których sekcyja wykazała, że są dotknięte pryszczyczą, odszkodowanie w wysokości dziewięć dziesiątych; a za zwierzęta, o których sekcyja wykazała, że były chore na nosaciznę lub tuberkuly, odszkodowanie w wysokości dwóch trzecich wartości. Podług §. 60. należy posiadaczom bydła rogatego i koni, które padły na zarazę wąglikową, tudzież posiadaczom bydła rogatego, które padło na szelestnicę, udzielać zapomogi do połowy wartości.

Z powyższego zestawienia wynika, że szkody wyrządzone przez zarazy w znacznej mierze przyjął na siebie skarb państwa, w niektórych wypadkach nawet tam, gdzie zwierzę zginęło samo, a nie wskutek zabicia na zarządzenie władzy. Ryzyko ubezpieczenia bydła nowa ustawa o zapobieganiu zaraźliwym chorobom zwierzęcym zmniejsza znacznie. Tem śmieiej doradzać możemy bez obawy uszczerbku dla skarbu krajowego wprowadzenia tej pożytecznej instytucyi.

Wreszcie zaznaczyć należy, że z kwot przyznanych dla rolnictwa jako odszkodowanie za traktaty handlowe z państwami bałkańskimi 150.000 K rocznie przeznaczono na cele ubezpieczenia bydła w Galicyi. Zdaniem Komisji suma ta pokryje zobowiązania, które kraj na siebie przyjąć musi, tak, że do r. 1919 z własnych funduszków nie dodawać nie będzie potrzebował.

Co do głównych wytycznych przeprowadzenia rzeczy Wydział krajowy w przeważnej mierze trzymał się zapatrywań wyrażonych przez Komisję w latach poprzednich a przytem zgodnie z głównymi zasadami ogłoszonymi w tym Wysokim Sejmie przez posłów Skwarę i hr. Skarbka.

Przedmiot ubezpieczenia ogranicza się na razie do bydła rogatego, tu najmniejszą jest pokusa wyzyskania zakładu przez złe odżywianie, albowiem wówczas i pożytek ze zwierzęcia natychmiast znacznie mniejszy. Stopnie ryzyka nie są tak różnorodne jak u koni, a przytem i ze stanowiska społecznego rzecz znacznie donioślejsza, ilość sztuk większa i więcej takich rolników, którzy posiadają bydło rogate, niż liczba właścicieli koni. Komisya dla reform agrarnych nie zapoznaje, jak doniosłe znaczenie dla rozwoju ekonomicznego kraju miałoby ochranianie właścicieli przed szkodami, połączonemi z utratą koni. Pragnie, aby Wydział krajowy nabrawszy odpowiedniego doświadczenia na polu ubezpieczenia inwentarza żywego, zbadał bliżej tę sprawę i wnioski swe przedłożył Wysokiemu Sejmowi, iżby, o ile okaże się to możebne, rozszerzyć działalność zakładu krajowego i na ubezpieczenie koni, a raczej na przyjmowanie do reasekuracyi i tego ryzyka.

Ubezpieczenie świń połączone jest z wielkimi trudnościami, przez częste zmiany właściciela i mniejszą wartość poszczególnych sztuk. Pewne gałęzie ubezpieczenia świń, jak n. p. przeciw różycy, miałyby nader doniosłe znaczenie, rzecz tę jednak przyszłości pozostawić musimy, zaczynając od tego, co najbardziej wypróbowane.

Co do przedmiotu ubezpieczenia zaznaczyć dalej należy, że ma ono obejmować nie tylko straty wynikłe z padnięcia lub rzezi z konieczności ale i wskutek zniszczenia mięsa jako nieodpowiedniego do użytku. Pod tym względem projekt nasz zgodny jest z podobnymi instytucjami innych krajów austriackich.

Posel Skwarko, w swej mowie wypowiedzianej w Sejmie przed dwoma laty, słusznie zauważył, że właściciele bydła narażani są u nas na większe straty, niż gdzieindziej, przez zwlekanie z zabiciem zwierzęcia w czasie zasłabnięcia. Jest to moment bardzo ważny dla powodzenia organizacji asekuracyjnej; cena sprzedaży mięsa z dorżniętych sztuk może znaczną część wydatków pokryć. Celem zachęcenia członków do zwracania baczej uwagi już na pierwsze objawy choroby projekt nasz przyznaje za zwierzęta padłe wynagrodzenie w wysokości tylko 70% wartości, podczas gdy za zwierzęta dobite w wysokości 80%. Podobne postanowienia znajdujemy w zakładach ubezpieczeniowych innych krajów austriackich.

Podstawą do obliczenia odszkodowania ma być wartość, jaką zwierzę miało bezpośrednio przed zachorowaniem, a nie suma ubezpieczenia, jednak ta wartość przyjęta do obliczenia szkody przy bydle rzeźnym nie może przewyższać wartości ubezpieczonej, a przy hodowlanem tylko o 10%. Wydział krajowy i Komisya dla reform agrarnych przyszły do przekonania, że kosztów administracyi to nie zwiększy, albowiem powód padnięcia musiałby być w każdym razie komisyonalnie zbadany. I w tem poszliśmy za przykładem innych krajów.

Projekt Wydziału krajowego opiera się na dobrowolnych spółkach lokalnych pod patronatem zakładu krajowego, tak, jakśmy tego żądali. Od zasad wyłuszczonej w ostatniem sprawozdaniu Komisji dla reform agrarnych różni się tylko tem, że zakład krajowy nie obejmuje pewnej stałej części ryzyka, nie obowiązuje się do wypłacania pewnej stałej części strat n. p. połowy lub jednej trzeciej, lecz natomiast pokrywa deficyt spółek lokalnych, o ile połowa funduszu rezerwowego dotyczącej spółki na to nie wystarczy.

Projekt Wydziału krajowego zgodny jest pod tym względem z wnioskiem hr. Skarbka z r. 1908. Komisya dla reform agrarnych uznając powody, które kierowały Wydziałem krajowym a przytoczone w jego sprawozdaniu, godzi się na te zasady.

Największy ze wszystkich krajowych zakładów ubezpieczenia bydła w Austrii, niższo-austriacki, który podobnie jak inne pokrywa połowę szkód spółek lokalnych, zamknął rok 1908/9 deficytem K 489.856.59. Po zupełnem zużyciu funduszy rezerwowych pozostał jeszcze deficyt niepokryty K. 67.000. Tamtejszy Wydział krajowy za główne powód tego zła uważa niskie premie i niedostateczną pieczę właścicieli o zdrowie ubezpieczonych zwierząt, za mało kontrolowanych przez zarządy spółek.

Chcąc podobnie przykrej ewentualności zapobiedz, Wydział krajowy postanowił obrać inną formę reasekuracyi. Komisya dla reform agrarnych sądzi, że celem zabezpieczenia jak najżywszej kontroli spółek miejscowych nad członkami i zainteresowania ich, aby liczba wypadków było jak najmniejszą, należy Wydział krajowy upoważnić do zarządzenia podniesienia premii już po pierwszym roku deficytu, o ile nie był spowodowany epizocją.

Drugi środek proponowany przez Wydział krajowy już nie w projekcie statutu, ale w sprawozdaniu samem, wydaje się Komisji niewystarczającym; premia $1\frac{1}{2}\%$ zdaniem naszym nie wystarczy. W największym zakładzie ubezpieczenia bydła, jaki na kontynencie znajduje się, bo w bawarskim, podług sprawozdania za 1908 r. suma odszkodowań wynosiła 1.84% sumy ubezpieczonej. U nas, gdzie troskliwość o inwentarz jest mniejszą, nie możemy spodziewać się lepszego rezultatu, toteż sądzimy, że nie należy zaczynać od premii niżej 2% , wychodząc z zapatrywania, że lepiej ją potem zniżyć niż podnosić.

Komisya dla reform agrarnych starała się w projekcie Wydziału krajowego jak najmniej zmian czynić, mimo to jednak uważała za konieczne czynnik samorządu, współdziałal bezpośrednio interesowanych w zarządzie zakładu krajowego wzmocnić. Powyższa dążność znachodzi wyraz w znacznem rozszerzeniu §. 20. przez dodanie ustępu o krajowej komisji dla ubezpieczenia bydła.

Członkowie jej mają być powoływani przeważnie z grona ubezpieczonych, jednak i inne osobistości mogące na tem polu skutecznie działać, winny być przy wyborze uwzględnione, a Wydział krajowy ma zasięgać jej zdania w ważniejszych sprawach tam wyszczególnionych.

Komisya nie uważała za stosowne iść dalej, zwłaszcza, że i we wszystkich krajach austriackich zarząd spoczywa w rękach Wydziału krajowego, a nasz Wydział krajowy złożył już liczne i niezbite dowody, że umie skutecznie i praktycznie zarządzać zakładami jego pieczy powierzonymi

W Tyrolu, gdzie organizacya najpodobniejsza do proponowanej przez nas, Wydziałowi krajowemu dodano wydział dla ubezpieczenia jako ciało doradcze, złożone z członka Wydziału krajowego jako przewodniczącego, 8 członków powołanych przez Wydział krajowy z grona ubezpieczonych i jednego zastępcy krajowej Rady kultury. W Karyntyi, w Niższej i Wyższej Austrii zarząd spoczywa w rękach Wydziału krajowego, a względnie Dyrekcyi zakładu, mianowanej przez Wydział krajowy bez współdziałania ubezpieczonych. W Morawach Dyrekcyja zakładu składa się z członka Wydziału krajowego jako przewodniczącego, z dwóch doradców mianowanych przez Wydział krajowy z grona ubezpieczonych, dwóch zastępców Rady kultury, weterynarza mianowanego przez Wydział krajowy i dyrektora zakładu również w ten sam sposób mianowanego.

Bardziej autonomiczną jest organizacya bawarska: Zarząd powierzono izbie dla asekuracyi ogniowej, dodano jej jednak wydział, wybierany przez obwodowe wydziały Towarzystwa rolniczego; u nas na razie trudno ten czynnik wprowadzać, albowiem organizacya rolnicza znajduje się w stadyum przekształcania.

Projekt Komisji nie różni się zasadniczo od wniosku hr. Skarbka, który chciał stworzyć Radę nadzorczą z 6 członków wybieranych przez Sejm, z tego trzech z grona posłów, a trzech z osób zasłużonych na polu assocyacyi rolniczej.

Tworząc krajową Komisję dla ubezpieczenia bydła, chcemy zapewnić bezpośrednio interesowanym wpływ na centralny Zarząd.

Zaznaczyć wypada, że projekt przedłożony Wysokiemu Sejmowi bardziej uwzględnia czynnik samorządu, niż to uczyniły inne kraje austriackie: Zarządy Spółek miejscowych mają być wybierane przez członków, podczas gdy tam mianowane są przez dyrekcye Zakładu krajowego. Członkami mogą być tylko Spółki, podczas gdy Zakład morawski przyjmuje i bezpośrednio ubezpieczenia, co oddziaływa w kierunku centralistycznym.

W poprzedniem sprawozdaniu Komisya reform agrarnych zaznaczyła, że koszta leczenia, a raczej spowodowane tem wynagrodzenia weterynarzy przyjąć na siebie musi skarb krajowy, względnie krajowy Zakład ubezpieczenia. Wydział krajowy, obawiając się wielkich kosztów, proponuje pokrycie dwóch trzecich wy-

nagrodzenia tylko za interwencję przy rewizjach i oszacowaniach szkody w Spółkach biedniejszych. Komisya dla reform agrarnych uznając motywy Wydziału krajowego, godzi się z tem z tą różnicą, że użycie słów: „w Spółkach biedniejszych“, zdaniem jej, nie odpowiada celowi; jest to określenie mogące nasuwać dużo wątpliwości, a przez to staćby się mogło źródłem nieporozumienia i niezadowolonia; jeżeliby za biedniejsze Spółki uważano te, w których premie normalne nie wystarczają na pokrycie wydatków, mogłoby takie postanowienie stać się zachętą do mało przezornej administracji, do zbyt łagodnej kontroli nad członkami. Z drugiej strony nie uważamy za wskazane traktować rzeczy zbyt szablonowo, raczej Wydział krajowy powinien mieć możność zastosowania się do indywidualnych potrzeb dotyczących Spółek. Wspomnąc musimy, że inne Zakłady austriackie przyjmują na siebie tylko połowę dotyczących kosztów, u nas, gdzie ludność biedniejsza, a weterynarzy znacznie mniej, więc koszta ich podróży większe, zupełnie uzasadnioną jest propozycja Wydziału krajowego, aby przyjąć pokrycie dwóch trzecich owych wydatków; gdy jednak trudno dziś obliczyć, ile one wyniosą, wydaje się Komisji dla reform agrarnych wskazaniem, aby i pod tym względem Wydziału krajowego zbyt nie krępować.

Z powyższych powodów wpuściliśmy słowa: „w spółkach biedniejszych“, dodając natomiast słowa: „co najwyżej do dwóch trzecich“.

Doświadczenia poczynione zagranicą, zwłaszcza w Bawaryi, wykazały, że uwolnienie rolników ubezpieczonych od pokrywania kosztów leczenia chorych zwierząt przyczyniło się niezmiernie do podniesienia chowu i zmniejszyło liczbę wypadków. U nas, gdzie wzywianie porady weterynarskiej jest jeszcze bardzo mało rozpowszechnione, należałoby, aby fundusz krajowy, względnie Zakład krajowy celem zachęty przynajmniej część dotyczących wydatków objął.

Proponujemy, aby Wysoki Sejm wezwał Wydział krajowy do bliższego zastanowienia się nad tą sprawą i zbierania odpowiednich faktów, któreby mogły nam dać wskazówki co do ewentualnych kosztów.

Na jedną jeszcze ważną zmianę, której Komisya w projekcie Wydziału krajowego dokonała, zwrócić musimy uwagę Wysokiego Sejmu, a to, że zdaniem naszym, Spółka powstać winna już tam, gdzie przynajmniej 15 hodowców zgłosi do ubezpieczenia co najmniej 150 sztuk bydła, podczas gdy Wydział krajowy wymagał 20 hodowców i 200 sztuk bydła. Spółka ograniczać winna swą działalność na jak najmniejszą przestrzeń; zredukowaliśmy wymagane liczby, nie chcąc utrudniać tworzenia Spółek, a zaznaczyć musimy, że w innych krajach minimalne cyfry są znacznie niższe, tak np. w Niższej Austrii 5 właścicieli z 60 sztukami.

Koszta administracji Zakładu krajowego oraz zaliczek na tymczasowe pokrycie niedoboru, podobnie jak w innych krajach, pokrywać ma fundusz krajowy. Do roku 1919 dotyczącem źródłem, jak już wspomnieliśmy, będzie subwencya rządowa z funduszków za traktaty handlowe z krajami bałkańskimi.

Nie ulega wątpliwości, że liczba Spółek w pierwszych latach będzie bardzo mała, tem samem i koszta nieznaczące, co ułatwi zebranie funduszu rezerwowego z niewydanej części subwencji rządowej, a przyszłość tej ważnej instytucji na silniejszej podstawie oprze.

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Sejm przyjmując do wiadomości przedłożone przez Komisję reform agrarnych projekty statutu krajowego Zakładu reasekuracyjnego dla ubezpieczenia bydła i statutu miejscowych Spółek ubezpieczających bydło, upoważnia Wydział krajowy do poczynienia w tych projektach zmian, nie dotyczących jednak za-

sadniczych postanowień i podjęcia wszelkich czynności, które się okażą konieczne celem najrychlejszego wprowadzenia w życie ubezpieczenia bydła.

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wziął pod rozwagę sprawę objęcia przez krajowy Zakład reasekuracyjny dla ubezpieczenia bydła wynagradzania weterynarzy za leczenie zarządzone przez organa Spółek i zdał o tem sprawę Sejmowi po roku istnienia wspomnianego Zakładu.

3. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zbadał sprawę rozszerzenia statutu krajowego Zakładu reasekuracyjnego dla ubezpieczenia bydła w kierunku tworzenia Spółek asekuracyi koni, oraz wziął pod rozwagę i asekurację trzody chlewnej, a dotyczące wnioski przedłożył Wysokiemu Sejmowi po roku istnienia tego Zakładu.

Zastępca przewodniczącego :

Sala.

Sprawozdawca :

Paygert.

Statut

krajowego zakładu reasekuracyjnego dla ubezpieczenia bydła.

Nazwa i siedziba.

§. 1.

Utworzony przez Sejm krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem krajowy zakład reasekuracyjny bydła nosi nazwę „Krajowy zakład reasekuracyjny dla ubezpieczenia bydła“.

Działalność zakładu rozciąga się na Galicyę, a siedzibą jego jest miasto Lwów.

Czas trwania zakładu.

§. 2.

Czas trwania zakładu nie jest ograniczony.

Podstawa i cel.

§. 3.

Zakład opiera się na zasadzie wzajemności. Celem jego jest, zapewnić spółkom podstawę i rozwój przez przyjęcie na siebie części ryzyka, jakie spółki te ponoszą wskutek padnięcia lub rzezi z konieczności bydła ubezpieczonego, jak nie mniej wskutek tego, iż mięso ubezpieczonych zwierząt, zabitych prawidłowo w rzeźniach, zostanie w całości lub części zniszczone na podstawie obowiązujących przepisów o oględzinach bydła i mięsa.

Członkowie zakładu.

§. 4.

Członkami zakładu mogą być miejscowe spółki wzajemnych ubezpieczeń bydła, które:

a) powstaną na podstawie dołączonego statutu wzorowego;

b) mają swoją siedzibę w Galicyi;
 c) poddadzą się kontroli i nadzorowi zakładu, oraz

d) zobowiążą się opłacać tytułem premii reasekuracyjnej pewien określony przez Wydział krajowy procent zebranych wkładek oraz ewentualne premie dodatkowe (§. 18).

Nabycie i utrata praw członka.

§. 5.

Członkiem zakładu staje się spółka z chwilą zawarcia umowy reasekuracyjnej, przestaje zaś być w razie wystąpienia lub wykluczenia.

Wstąpienie do zakładu i wystąpienie.

§. 6.

Wstąpić do zakładu mogą spółki każdej chwili, wystąpić zaś tylko z końcem roku admin. za poprzednim trzy-miesięcznym wypowiedzeniem.

Występująca spółka traci wszystkie prawa do zakładu z chwilą wystąpienia, jest jednak odpowiedzialną za wszystkie niniejszym statutem określone zobowiązania przed końcem roku administracyjnego wobec zakładu powstałe.

Wystąpienie należy zgłosić pisemnie w dyrekcji zakładu.

Zakład może odmówić przyjęcia spółki bez podania powodu.

§. 7.

Do zgłoszeń o przyjęcie mają spółki dołączyć:

- a) zatwierdzony przez władzę statut,
- b) listę członków Wydziału spółki,
- c) wykaz członków,
- d) wykaz liczby i wartości ubezpieczonego bydła,
- e) wykaz statystyczny co do szkód, o ile spółka przedtem istniała.

§. 8.

Umowa spółki z zakładem co do wystąpienia musi opiewać przynajmniej na dwa lata.

Z wygaśnięciem pierwszego peryodu, umowa odnawia się milcząco z roku na rok, chyba że spółka zgłosi swe wystąpienie w czasie oznaczonym w §. 6.

Początek gwarancyi zakładu.

§. 9.

Gwarancya zakładu wobec spółki rozpoczyna się w 24 godzin po oddaniu na pocztę zawiadomienia o przyjęciu spółki.

Wykluczenie członków.

§. 10.

Spółki, które nie spełniają nałożonych niniejszym statutem obowiązków, nie stosują się do zarządzeń dyrekcyi zakładu, ewentualnie które usiłowały lub dopuściły się oszustwa względem zakładu, wreszcie, które działały na szkodę jego, mogą być każdej chwili wykluczone.

Przeciw takiemu wykluczeniu przysługuje spółce prawo odwołania się do Wydziału krajowego w ciągu 14 dni, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia odnośnego zawiadomienia.

§. 11.

Jeżeli Wydział krajowy rozstrzygnie rekurs na korzyść spółki, ubezpieczenie uważa się za nieprzerwane.

Jeżeli natomiast nie wniesiono odwołania, lub wniesione — zostało przez Wydział krajowy odrzucone, gwarancya zakładu gaśnie w terminie określonym w §. 10. ustęp 2.

Z chwilą wykluczenia członek traci wszystkie prawa, jest jednak zobowiązany do wszelkich niniejszym statutem objętych świadczeń do dnia prawomocnego wykluczenia i odpowiada za swe zobowiązania podług §. 6.

Prawa i obowiązki członków.

§. 12.

Członkom przysługują wszelkie niniejszym statutem objęte prawa, natomiast obowiązkiem ich jest uczynić zadość wszystkim zobowiązaniom mieszczącym się w ramach niniejszego statutu i umów zawartych z zakładem.

Zakres świadczeń zakładu krajowego.

§. 13.

Zakład krajowy ma obowiązek:

a) pokrywać deficyty spółek spowodowane nadmiernymi wypadkami, jeżeli zwykle dochody spółek uzyskane z premii zatwierdzonych przez zakład krajowy, odsetki funduszu rezerwowego oraz po-

łowa tego funduszu nie wystarczają na pokrycie wspomnianego deficytu;

b) pokrywać co najwyżej do dwóch trzecich, umówione wynagrodzenie znawców za interwencję przy rewizjach półrocznych zwierząt ubezpieczonych i oszacowaniach szkody;

c) szerzyć ideę ubezpieczenia zwierząt;

d) udzielać w miarę istniejących funduszy nowo powstającym spółkom zasiłków na częściowe pokrycie kosztów ich organizacyi;

e) udzielać spółkom w razie potrzeby i w miarę istniejących funduszy bezprocentowych zaliczek na pokrycie ich zobowiązań.

Zaliczki te ma spółka zwrócić w terminie określonym przez zakład.

Zakres uprawnień zakładu.

§. 14.

Zakład ma prawo:

a) kontrolować przez swoje organa działalność spółek;

b) wydawać obowiązujące instrukcje dla spółek;

c) zatwierdzać wybór przewodniczącego spółki i jego zastępcy. Przyjmować do wiadomości lub uchylać uchwały walnego zgromadzenia spółki co do osób lub wynagrodzenia mianowanych znawców i kasyerów (sekretarzy) a w wypadkach stwierdzonych nadużyć ze strony wspomnianych osób żądać od spółki ich usunięcia pod rygorem wykluczenia spółki ze zakładu;

d) zarządzać w razie potrzeby zwoływanie walnych zgromadzeń spółki;

e) wysyłać na walne zgromadzenia delegata z głosem stanowczym;

f) sprawdzać co do cyfry, czy obliczone przez spółki odszkodowanie odpowiada postanowieniom statutu;

g) zatwierdzać uchwały walnych zgromadzeń spółek co do wysokości pobierać się mających premii od członków;

h) żądać od spółek pod zagrożeniem wykluczenia z zakładu podwyższenia premii na rok następny, gdyby przy zamknięciu rocznem okazał się deficyt

do pokrycia przez zakład, pomimo, że w spółkach odnośnych nie było zarazy;

i) rozstrzygać odwołania członków spółek co do odmowy lub wysokości odszkodowania;

j) sprawdzać i zatwierdzać roczne zamknięcia rachunkowe spółek.

Fundusze Zakładu.

§. 15.

Fundusze zakładu składają się:

a) z funduszu obrotowego,

b) " rezerwowego.

Fundusz obrotowy.

§. 16.

Fundusz obrotowy składa się: a) z premii reasekuracyjnych; b) odsetek funduszu rezerwowego i c) ewentualnych subwencji rządowych i krajowych. Fundusz ten służy na pokrycie wydatków określonych w §. 13. ustęp a), c), d) i e).

Fundusz rezerwowy.

§. 17.

Fundusz rezerwowy składa się:

a) z nadwyżek kasowych funduszu obrotowego, oraz b) z pozostałych części subwencji rządowych, jakie przez 9 lat mają wpływać na rzecz kraju na cele ubezpieczenia zwierząt.

Fundusz rezerwowy ma zadanie umożliwić zakładowi w latach nadmiernych strat wypełnienie przyjętych zobowiązań.

Funduszu tego można użyć na pokrycie niedoborów zakładu tylko do połowy jego wysokości.

Pokrycie niedoborów zakładu.

§. 18.

Gdyby niedobór zakładu nie mógł być pokryty w sposób wskazany w §. 17., wtedy zakład ma prawo ściągnąć od spółek na jego pokrycie dodatkową premię reasekuracyjną w stosunku do wartości ubezpieczonego w nich bydła rogatego.

Aż do czasu ściągnięcia powyższej premii udziela Wydział krajowy zakładowi na tymczasowe pokrycie niedoboru bezprocentowe zaliczki z funduszu krajowego.

Termin płatności wkładek.

§. 19.

Normalną premię reasekuracyjną mają spółki uiścić w ciągu dwóch pierw-

szych miesięcy każdego półrocza, dodatkowe zaś premie reasekuracyjne (§. 18.) w ciągu dwóch miesięcy po otrzymaniu od zakładu odnośnego zawiadomienia. Zaległe opłaty może zakład ściągać w drodze sądowej.

Naczelne kierownictwo zakładu i krajowa komisya dla ubezpieczenia bydła.

§. 20.

Naczelne kierownictwo, zarząd jakoteż kontrola zakładu spoczywa w ręku Sejmu i Wydziału krajowego.

Wydział krajowy w wypadkach określonych w §. 23. pod a, b, d, f, i, ma zasięgnąć poprzód opinii krajowej komisji dla ubezpieczenia bydła, złożonej z członka Wydziału krajowego jako przewodniczącego, ośmiu członków, powoływanych przez Wydział krajowy na lat 6 przeważnie z grona ubezpieczonych, weterynarza, powołanego przez Wydział krajowy również na lat 6 i kierownika zakładu.

Bezpośrednio zawiaduje sprawami zakładu zarząd złożony z kierownika i urzędników mianowanych przez Wydział krajowy. Do urzędników tych stosują się postanowienia ustawy służby krajowej i statutu emerytalnego obowiązującego urzędników Wydziału krajowego.

Wydatki funduszu krajowego na zakład.

§. 21.

Koszta administracyi zakładu krajowego t. j. płace urzędników i innych funkcyonaryuszów, koszta ich podróży, koszta najmu lokalu i urzędzenia biura, koszta opału, oświetlenia, kancelaryjne i t. p. ponosi fundusz krajowy.

Z funduszu krajowego udziela się również zasiłków na pokrycie kosztów interwencyi fachowej w spółkach lokalnych (§. 13. ustęp b), oraz bezprocentowych zaliczek, wyszczególnionych w §. 18.

Do r. 1919 wszelkie powyżej wymienione wydatki ciężące na funduszu krajowym będą pokrywane z subwencyi rządowych, jakie mają wpływać na rzecz kraju na cele ubezpieczenia zwierząt.

Sprawy należące do kompetencyi Sejmu.

§. 22.

Do kompetencyi Sejmu należą następujące sprawy:

a) systemizowanie etatu posad i płac urzędników i sług zakładu;

b) rozwiązanie oraz określenie sposobu rozwiązania zakładu;

c) zatwierdzanie bilansów i zamknięć rachunkowych.

Sprawy należące do kompetencji
Wydziału krajowego.

§. 23.

Do zakresu działania Wydziału krajowego należą:

a) zmiana statutu;

b) przedkładanie Sejmowi wniosków w sprawach należących do tegoż kompetencji;

c) mianowanie, pensjonowanie i wydalanie urzędników i sług zakładu, jakoteż ustanawianie wynagrodzenia dla prowizorycznie przyjętych funkcyonaryuszów i sług zakładu;

d) uchwalanie regulaminu urzędowania zakładu i wydawanie obowiązujących instrukcyi;

e) zatwierdzanie sposobu lokacyi funduszów zakładu;

f) ustanawianie minimum premii asekuracyjnej pobierać się mającej w spółkach, tudzież wysokości wkładek reasekuracyjnych;

g) rozstrzyganie zażaleń przeciw zarządzeniom zakładu;

h) zatwierdzanie wysokości i zezwalanie na wypłatę zasiłków określonych w §. 13. ustęp d);

i) badanie zamknięć rachunkowych zakładu;

j) zatwierdzanie przyjęcia spółek pod patronat zakładu.

Statut oraz wszelkie późniejsze jego zmiany muszą być zatwierdzone przez Władzę rządową.

Rok administracyjny zakładu.

§. 24.

Rok administracyjny zakładu rozpoczyna się 1. stycznia, a kończy się 31. grudnia każdego roku.

Ogłoszenia zakładu.

§. 25.

Ogłoszenia zakładu będą umieszczane w Gazecie lwowskiej, Wydział krajowy może jednak zarządzić podanie ich do wiadomości za pośrednictwem innych dzienników jak również przez przybicie ich na tablicach urzędowych w Urzędach gminnych lub lokalach Spółki.

Lokowanie funduszków zakładu.

§. 26.

Majątek oraz fundusze zakładu mogą być lokowane:

a) w krajowych papierach wartościowych mających pupilarne bezpieczeństwo;

b) w krajowych kasach oszczędności i innych zakładach kredytowych.

Rozstrzygnięcie sporów.

§. 27.

Wszystkie spory wynikające ze stosunków wzajemnych między spółkami a zakładem rozstrzyga Sąd lwowski właściwy według przedmiotu skargi.

Rachunkowość zakładu.

§. 28.

Rachunki zakładu mają być prowadzone po myśli §§. 31. do 35. rozporządzenia ministeryalnego z 5. marca 1896 Dz. pp. Nr. 31.

Nadzór państwowy.

§. 29.

Zakład podlega kontroli rządowej na podstawie każdorazem obowiązujących przepisów.

Dla wykonywania tej kontroli może Rząd ustanowić osobnego komisarza rządowego.

Początek działalności zakładu.

§. 30.

Zakład może rozpocząć swoją działalność przy dowolnej ilości spółek.

Rozwiązanie zakładu.

§. 31.

W razie rozwiązania zakładu, pozostałe fundusze służą w pierwszym rzędzie na pokrycie zobowiązań zakładu, reszta zaś przypada na rzecz kraju, o ile Sejm co innego nie postanowi.

Projekt

wzorowego statutu dla spółek miejscowych w Galicyi, ubezpieczających bydło.

1. Ogólne postanowienia.

Nazwa, siedziba, okręg działalności i trwanie spółki.

§. 1.

Spółka nosi nazwę: „Spółka wzajemnych ubezpieczeń od strat w bydle w

Spółka rozciąga swoją działalność na

.....
i ma siedzibę w

Czas istnienia spółki jest nieograniczony.

Podstawa i cel spółki.

§. 2.

Spółka opiera się na zasadzie wzajemności i ma za cel na podstawie powyższej zasady i w ramach określonych niniejszym statutem odszkodowywać swym członkom straty w bydle, powstałe wskutek padnięcia, rzezi z konieczności oraz straty spowodowane tem, że mięso sztuk ubezpieczonych, zabitych prawidłowo wrzeźniach, zostało na podstawie przepisów o oględzinach w całości lub części zniszczonem.

Środki dla dopięcia celu.

§. 3.

Środkami dla dopięcia celów spółki są:

a) roczne opłaty członków (premie i wkładki na administrację).

b) wpisowe,

c) subwencye rządowe, krajowe, powiatowe, gminne lub innych instytucyi,

d) fundusz rezerwowy, do którego wpływają nadwyżki wymienione w §. 21.,

e) premie dodatkowe,

f) dochód z mięsa i części użytkowych zwierząt zabitych.

Każdy właściciel bydła rogatego, zamieszkały w obrębie spółki, który zgłosił wszystkie nadające się do ubezpieczenia sztuki, może być jej członkiem. Nie mogą być przyjęci do spółki właściciele bydła, jeżeli:

a) bydło swe w innym towarzystwie przeciw tym samym wypadkom (strat) ubezpieczyli;

b) jeżeli w sposób przemysłowy zajmują się handlem bydła;

c) jeżeli swych zwierząt nie otaczają odpowiednią opieką, niedostatecznie je żywią lub zbyt wyzyskują;

d) jeżeli wykazano im usiłowanie oszukania spółki.

Wstąpienie i wystąpienie.

Wstąpić do spółki można każdej chwili, wystąpić tylko z końcem roku administracyjnego za poprzednim trzymiesięcznym wypowiedzeniem. Występujący odpowiada wobec spółki za wszystkie zobowiązania, powstałe przed końcem roku administracyjnego. Członkowie, którzy w odnośnym roku administracyjnym otrzymali odszkodowanie, lub mają prawo do odszkodowania, mogą wystąpić ze spółki dopiero z końcem następnego roku administracyjnego, za trzymiesięcznym wypowiedzeniem. Wystąpienie należy zgłosić pisemnie u przewodniczącego spółki.

Wykluczenie.

Wykluczonymi mają być ze spółki członkowie, jeżeli dodatkowe dochodzenia wykazą względem nich istnienie jednej z przeszkód wymienionych w §. 4. lub, gdy okaże się, że nie spełniają obowiązków wynikających z postanowień statutu, lub działają na szkodę spółki. Prawo wykluczenia członka przysługuje przewodniczącemu względnie też zastępcy. Przeciw takiemu postanowieniu przysługuje członkowi prawo odwołania się do Wydziału spółki w ciągu 7 dni. Jeżeli odwołanie odniosło skutek, uważa się odnośne ubezpieczenie za nieprzerwane, jeżeli natomiast wykluczony nie wniósł odwołania w oznaczonym terminie lub wniesione odwołanie

nie zostało przez Wydział uwzględnione, w takim razie wykluczenie liczy się od dnia orzeczenia przez przewodniczącego, wykluczony wszakże odpowiada wobec spółki za wszystkie objęte niniejszym statutem zobowiązania przed dniem wykluczenia powstałe. Wykluczonemu członkowi należy zwrócić zapłacone przez niego naprzód premie po odtrąceniu kosztów spowodowanych dochodzeniem okoliczności powodujących wykluczenie. Zwrot taki niema miejsca, gdy wykluczony członek w odnośnym roku otrzymał odszkodowanie lub ma prawo do odszkodowania.

Prawa i obowiązki członków.

§. 7.

Członkowie mają prawo w razie straty powstałej wskutek wypadków wymienionych w §. 2. otrzymać odszkodowanie określone §. 44. niniejszego statutu, nadto brać udział w zarządzie spółki. Obowiązkiem natomiast każdego członka jest stosować się ściśle do postanowień niniejszego statutu i oznaczone premie uiszczać regularnie w terminach przepisanych §. 36.

Zarząd spółki.

§. 8.

Zarząd spółki wykonują:

- a) Walne zgromadzenie,
- b) Wydział,
- c) Przewodniczący.

Walne zgromadzenie.

§. 9.

Walne zgromadzenie stoi na straży wszystkich interesów spółki, a uchwały powzięte w myśl statutu obowiązują wszystkich członków. Udział w walnym zgromadzeniu mają prawo brać wszyscy członkowie z wyjątkiem osób prawnych, nieletnich i pozostających pod kuratelą, a tych wszystkich zastępują upoważnieni zastępcy. Każdego uprawnionego członka może zastąpić na mocy pisemnego upoważnienia zastępca, który jednakże sam musi być członkiem spółki, uprawnionym do głosowania. Nikt nie może zastępować więcej niż dwóch nieobecnych członków. Każdemu członkowi uprawnionemu do brania udziału w zgromadzeniu, przysługuje jeden głos. Krajowy zakład ubezpieczenia bydła ma prawo brać udział w obradach walnego

zgromadzenia przez swego delegata z głosem stanowczym.

Zakres działania walnego zgromadzenia.

§. 10.

Do zakresu działania walnego zgromadzenia należy:

a) przyjęcie do wiadomości protokołu ostatniego walnego zgromadzenia, zamknięcia rachunkowego, składającego się z rachunku zysku i strat, bilansu oraz sprawozdania Wydziału;

b) wybór przewodniczącego i tegoż zastępcy, członków Wydziału i ich zastępców;

c) oznaczenie wysokości premii;

d) zmiana statutu;

e) rozwiązanie spółki oraz określenie sposobu rozwiązania;

f) uchwała co do przystąpienia do zakładu krajowego.

Uchwały pod b, c, d i e wymagają do swej ważności zatwierdzenia Zakładu krajowego, a pod d nadto zatwierdzenia władz rządowych.

§. 11.

Walne zgromadzenie członków może być zwyczajne lub nadzwyczajne. Zwyczajne walne zgromadzenie zwołuje przewodniczący corocznie najpóźniej we trzy miesiące po końcu roku administracyjnego. Nadzwyczajne walne zgromadzenie należy zwołać w razie potrzeby, a musi być zwołane, jeśli tak postanowiło walne zgromadzenie członków, Krajowy zakład ubezpieczenia bydła lub jeśli tego zażąda jedna czwarta część członków uprawnionych do głosu z podaniem powodów.

W ostatnich trzech wypadkach należy je zwołać w ciągu dni 14-stu, licząc od dnia uchwały, otrzymania polecenia Patronatu lub żądania członków.

Każde walne zgromadzenie ma się zbierać w miejscu siedziby spółki.

Zwoływanie walnego zgromadzenia.

§. 12.

O miejscu, dniu, godzinie i porządku dziennym walnego zgromadzenia należy zawiadomić pisemnie Krajowy zakład i każdego członka oraz przybić w lokalu spółki w miejscu widocznym odnośne ogłoszenie na 14 dni przed terminem.

Wnioski członków.

§. 13.

Na zwyczajne walne zgromadzenie mogą zgłosić członkowie swoje wnioski piśmiennie na ręce przewodniczącego najdalej do końca roku administracyjnego, na nadzwyczajne zgromadzenie zaś wraz z żądaniem zwołania takiego zgromadzenia. Wnioski muszą być podpisane przynajmniej przez dziesięciu członków.

Przewodnictwo i ważność uchwał walnego zgromadzenia.

§. 14.

Walnemu zgromadzeniu przewodniczy przewodniczący spółki, a w razie przeszkody, jego zastępca. Do ważności uchwał na walnym zgromadzeniu powziętych wymagana jest obecność przynajmniej połowy członków.

Do ważności zaś uchwał co do zmiany statutu i rozwiązania spółki obecność przynajmniej dwóch trzecich części członków. Na wypadek braku wymaganego kompletu, obowiązany jest zwołać przewodniczący przed upływem 14 dni ponowne walne zgromadzenie, na którym ważne uchwały mogą być powzięte przy dowolnej liczbie członków. W każdym ogłoszeniu o mającym się odbyć zgromadzeniu, musi być o tem wzmianka.

Uchwały walnych zgromadzeń zapadają zwykłą większością głosów obecnych na zebraniu członków, w razie zaś równości głosów rozstrzyga prezes, który zresztą w zwykłych wypadkach nie głosuje. Jedynie do ważności uchwał dotyczących zmiany statutu oraz rozwiązania spółki, wymagana jest większość dwóch trzecich części głosów obecnych członków.

§. 15.

Z obrad walnych zgromadzeń musi być spisany protokół, który winien zawierać porządek dzienny, okoliczność, czy był przepisany komplet oraz powzięte uchwały. Protokół ten winien podpisać przewodniczący i dwaj wyznaczeni przez walne zgromadzenie członkowie.

Wydział spółki.

§. 16.

Wydział spółki składa się z przewodniczącego, tegoż zastępcy oraz z czterech członków i ich zastępców, wybranych przez

walne zgromadzenie na przeciąg trzech lat z pośród członków spółki. Jeżeli w ciągu roku administracyjnego ustąpi który z członków Wydziału, to wstępuje na jego miejsce ten zastępca, który przy głosowaniu otrzymał największą ilość głosów. W razie równości głosów rozstrzyga los. Zastępca pełni swój urząd aż do czasu zwołania walnego zgromadzenia, które wybiera nowego członka w miejsce tego, który ustąpił.

Ustępujący członkowie Wydziału mogą być ponownie wybrani. Godność członka Wydziału jest honorową, o ile jednak pełni funkcję ocenicielei, w takim razie mają prawo do oznaczonego w statucie wynagrodzenia.

Zakres działania Wydziału.

§. 17.

Do zakresu działania Wydziału spółki należy:

- a) zarząd majątkiem i sprawami spółki;
- b) rozstrzyganie odwołań członków od orzeczeń komisji szacunkowej co do przyjęcia zwierząt do ubezpieczenia;
- c) rozstrzyganie odwołań członków od orzeczeń przewodniczącego wykluczających ich ze spółki;
- d) wybór z swego grona dwóch ocenicielei i ich zastępców;
- e) przyznawanie odszkodowań;
- f) przedkładanie protokołów komisji szacującej szkody Zakładowi krajowemu;
- g) układanie rocznych sprawozdań i zamknięć rachunkowych dla walnego zgromadzenia i Krajowego zakładu;
- h) mianowanie sekretarza (kasyera) spółki i oznaczenie jego poborów;
- i) szkontrowanie przez wybranego delegata ksiąg i kasy spółki;
- j) zawarcie rocznej umowy z weterynarzem, co do wynagrodzenia za interwencję weterynarską.

Uchwały po h), j) wymagają do swej ważności zatwierdzenia Krajowego Zakładu.

§. 18.

Wydział zbiera się na pisemne zaproszenie przewodniczącego najmniej raz na miesiąc; nadzwyczajne posiedzenie musi być zwołane, jeżeli wymaga tego trzech członków Wydziału z podaniem powodów. Do ważności uchwał Wydziału potrzebną jest

obecność przynajmniej trzech członków, uchwały zapadają zwykłą większością, przy równości głosów rozstrzyga przewodniczący. W razie przeszkody ze strony którego z członków Wydziału powołuje przewodniczący w jego miejsce zastępcę jak w §. 16.

Z posiedzeń Wydziału należy spisywać protokół, który ma być podpisany przez wszystkich obecnych.

Zakres działania przewodniczącego względnie tegoż zastępcy.

§. 19.

Prawa i obowiązki przewodniczącego są następujące :

a) zastępowanie spółki wobec władz i stron prywatnych ;

b) przyjmowanie, wykluczanie tudzież prowadzenie ewidencji członków i katastru ubezpieczonego bydła ;

c) pobieranie wpisowego, wkładek rocznych tudzież dodatków administracyjnych ;

d) wypłata odszkodowań zatwierdzonych przez Wydział i sprawdzonych przez zakład krajowy ;

e) podpisywanie pism i aktów ;

f) wszelkie wypłaty z kasy spółki, jakoteż podejmowanie kwot z innych instytucyj, w których fundusze spółki będą ulokowane :

g) prowadzenie wszelkich ksiąg i rachunków ;

h) sporządzanie sprawozdań z działalności spółki, jakoteż zamknięć rachunkowych i przedkładanie ich Wydziałowi spółki.

W czynnościach pod c), d), f), g), h), może przewodniczącego zastępować zamianowany przez Wydział spółki sekretarz, jednakże pod kontrolą przewodniczącego.

W razie przeszkody przewodniczącego wstępuje w jego prawa i obowiązki jego zastępca.

Od orzeczeń przewodniczącego służy członkom prawo odwołania w ciągu 14 dni do Wydziału spółki.

Rok administracyjny.

§. 20.

Rok administracyjny liczy się od 1. stycznia do 31. grudnia.

Z końcem każdego roku administracyjnego winien przewodniczący opracować roczne sprawozdanie statystyczne, zamknąć

księgi rachunkowe spółki i sporządzić zamknięcie rachunkowe.

Zamknięcie rachunkowe składa się z rachunku strat i zysków i bilansu, które należy sporządzić na formularzach dostarczonych przez zakład krajowy.

Zamknięcie rachunkowe należy podać do wiadomości członków na 14 dni przed walnym zgromadzeniem przez wyłożenie w lokalu spółki, a po przyjęciu go przez walne zgromadzenie przedłożyć go najdalej do końca kwietnia każdego roku zakładowi krajowemu, który po wglądnięciu przesłać je winien najdalej do końca czerwca Władzom administracyjnym krajowym.

Użycie nadwyżek kasowych i funduszków rezerwowych.

§. 21.

Kwota, o jaką dochody przewyższają roczne wydatki spółki, stanowi nadwyżkę kasową spółki. Nadwyżki te wpływają w całości do funduszu rezerwowego spółki.

Jeżeli fundusz rezerwowy z końcem roku administracyjnego osiągnie wysokość 5% wartości ubezpieczonych sztuk bydła, w takim razie walne zgromadzenie może postanowić, aby nadwyżka tego funduszu ponad powyższy procent rozdzieloną została między członków w stosunku do uiszczonych przez nich premii w ciągu dwóch lat.

Rozdział ten następuje przez odpisanie odnośnej dywidendy z wyznaczonych na rok następny wkładki.

Uchwała powyższa wymaga zatwierdzenia Zakładu krajowego.

Pokrycie niedoborów.

§. 22.

Jeżeli fundusze spółki z końcem roku administracyjnego nie wystarczają na pokrycie wydatków, może spółka użyć na pokrycie tych wydatków funduszu rezerwowego aż do połowy jego wysokości, a gdyby i w ten sposób nie można ich pokryć, w takim razie resztę niedoboru pokrywa Zakład krajowy pod warunkami określonymi w statucie tegoż Zakładu. W następnym roku spółka musi na polecenie Zakładu krajowego podwyższyć odpowiednio premię, jeżeli niedobór nie był spowodowany epizootycją.

Lokowanie majątku spółki.

§. 23.

Fundusze spółki winny być lokowane w spółkach oszczędności i pożyczek pozostających pod Patronatem Wydziału krajowego, a w braku tychże w papierach wartościowych z pupilarnem bezpieczeństwem, w krajowych kasach oszczędności lub w innych zakładach kredytowych, za uprzednią zgodą Zakładu krajowego.

Pisma spółki.

§. 24.

Pisma imieniem spółki wystawiane, które nakładają na spółkę zobowiązania, winny być podpisywane przez przewodniczącego i jednego członka Wydziału.

Inne pisma podpisuje przewodniczący i sekretarz spółki.

Rozstrzygnięcie sporów.

§. 25.

Spory, jakieby mogły powstać między członkami a spółką z tytułu wzajemnych stosunków, o ile nie rozstrzygają ich wymienione w statucie czynniki, należą do kompetencji właściwego Sądu spółki.

Rozwiązanie spółki.

§. 26.

Spółkę należy rozwiązać, jeżeli stan ubezpieczonego bytła zejdzie poniżej 100 sztuk, a ilość członków spadnie poniżej 10, lub jeżeli uchwali rozwiązanie spółki walne zgromadzenie w komplecie i większością głosów postanowioną w §. 14. niniejszego statutu.

W razie rozwiązania spółki należy z pozostałych funduszków pokryć przedewszystkiem zobowiązania spółki względem innych instytucji lub osób, a w drugiej linii dopiero zobowiązania wobec członków.

Pozostałą ewentualną nadwyżkę majątku po wyrównaniu wszelkich zobowiązań należy rozdzielić między członków spółki w stosunku do wysokości premii opłacanych przez nich przeciętnie w ostatnich trzech latach.

Nadzór rządowy.

§. 27.

Spółka podlega kontroli państwowej po myśli postanowień patentu ces. z 20. listopada 1852 Dz. p. p. Nr. 253. i rozporz. minist. z 5. marca 1896 Dz. p. p. Nr. 31.

Spółka może rozpocząć swoją działalność dopiero wtedy, gdy w granicach jednej gminy lub w kilku sąsiednich gminach przynajmniej 15 hodowców zgłosi do ubezpieczenia co najmniej 150 sztuk bydła rogatego.

W zgromadzeniu konstytuującym mogą wziąć udział wszyscy hodowcy, którzy zgłosili w spółce swe bydło rogate do ubezpieczenia i podpisali odpowiednie zobowiązanie. Zgromadzenie konstytuujące zwołują te osoby, które otrzymały od władz administracyjnych pozwolenie na założenie spółki, a obowiązują je w tym względzie postanowienia §§. 9., 12., 14. i 15. statutu. Ważność uchwał nie zależy od ilości obecnych.

Na zgromadzeniu konstytuującym należy postanowić powstanie spółki na zasadach statutu zatwierdzonego przez Władzę i wybrać Wydział.

O odbyć się mającemu zgromadzeniu należy zawiadomić przynajmniej na 3 dni naprzód powiatową władzę administracyjną i Zakład krajowy.

II. Postanowienia co do warunków ubezpieczenia.

Przedmiot ubezpieczenia.

§. 29.

Przedmiotem ubezpieczenia jest bydło rogate, znajdujące się stale w obrębie spółki. Nie podlegają ubezpieczeniu:

a) sztuki bydła rogatego poniżej 6 miesięcy, a

b) powyżej 12 lat wieku, o ile już przedtem nie były w spółce ubezpieczone;

c) sztuki chore lub podejrzane o chorobę;

d) bydło rogate pochodzące z gmin, w których panowały choroby zaraźliwe, jak długo zaraza nie zostanie urzędownie ogłoszoną jako wygasła;

e) bydło rogate źle odżywiane i wynędzniałe aż do chwili ustąpienia tego stanu;

f) bydło rogate pożyczone na jakiś czas lub zafantowane;

g) bydło rogate będące własnością handlarzy, rzeźników, masarzy, oprawców

lub osób trudniących się zdejmowaniem skór ze zwierząt padłych;

h) bydło nabyte za zrzeczeniem się się praw do ewikcyi.

Przewodniczący spółki nie jest obowiązany podawać zgłaszającemu powodów, dla których zrzeczenia nie przyjął do ubezpieczenia, jednakże temu ostatniemu przysługuje prawo odwołania się w ciągu 14-tu dni do Wydziału Spółki.

Od orzeczenia Wydziału nie ma dalszego odwołania.

Warunki przyjęcia do ubezpieczenia.

§. 30.

Kto pragnie ubezpieczyć swoje bydło rogate, winien je zgłosić u przewodniczącego, który wydaje odpowiednie poświadczenie zgłoszenia.

Przed definitywnem przyjęciem do ubezpieczenia powinny być zwierzęta poddane oszacowaniu i oględzinom komisji szacunkowej.

Komisja ta składa się z dwóch ocenicieli, wybranych przez Wydział z swego łona i z weterynarza, mianowanego przez Wydział spółki, o ile zwierzę ma być przyjęte w czasie ogólnej półrocznej rewizji stanu ubezpieczonego bydła, o ile zaś ma być ono przyjęte w innym czasie, komisja składa się tylko z przewodniczącego i dwóch ocenicieli, a orzeczenie co do zdrowia i stanu odżywienia zwierzęcia winien wydać wspomniany weterynarz dodatkowo przy sposobności najbliższego pobytu w miejscu siedziby spółki. Udział wszakże weterynarza w komisji jest bezwzględnie konieczny, jeżeli mieszka on w miejscu siedziby spółki.

Komisja szacunkowa ma za zadanie stwierdzić przy oszacowaniu:

a) gatunek, płeć, pochodzenie (z jakich rodziców i czy własnego chowu, czy nabyte) maść i odznaki, rasę i wiek zwierząt:

b) sposób użytkowania;

c) okoliczność, czy zwierzę nadaje się do ubezpieczenia (§. 29.) oraz jego wartość.

Oszacowanie.

§. 31.

Z czynności swych winna komisja szacunkowa spisać protokół, który podpisują wszyscy członkowie komisji.

Za udział w komisji otrzymują każdy z dwóch oceniciele wybranych przez Wydział wynagrodzenie za stratę czasu, które wynosi 5 h za każdą sztukę, jeżeli czynność ta miała miejsce przy ogólnem peryodycznem oszacowaniu. Jeżeli natomiast oszacowanie odbywało się w innym czasie, oceniciele otrzymają po 20 h. za sztukę. W pierwszym wypadku wynagrodzenie to pokrywa się z funduszków spółki, w drugim wypadku opłaca je osoba zgłaszająca swe zwierzęta do ubezpieczenia, jednak za pośrednictwem kasy spółkowej.

Jeżeli przewodniczący bierze udział w komisji szacunkowej, w takim razie otrzymuje wynagrodzenie podobnie jak oceniciele.

W razie przeszkody ze strony którego z oceniciele lub gdy rozchodzi się o jego własne bydło, bierze udział w komisji jego zastępca.

Wartość szacunkowa.

§. 32.

Każdy z członków komisji szacunkowej wpisuje do protokołu oszacowania podaną przez siebie wartość a przeciętna kwota uzyskana w ten sposób stanowi wartość szacunkową zwierzęcia.

Suma ta służy za podstawę do wymiaru premii.

Wartość szacunkową należy w ten sposób zaokrąglić, aby była podzielną przez dziesięć.

Wartość ta nie może być wyższą ponad 500 koron.

Członek spółki może ubezpieczyć także, tylko część rzeczywistej wartości zwierzęcia.

Wydanie policy.

§. 33.

Zawarcie ubezpieczenia potwierdza zarząd spółki przez wydanie pisemnej umowy (policy), która powinna zawierać wyciąg najważniejszych postanowień statutu. Policę wydaje się członkowi za uiszczeniem wymienionych wkładek i opłat. (§. 36.).

Początek i czas trwania ubezpieczenia.

§. 34.

Ubezpieczenie nabywa mocy obowiązującej o godzinie 12-tej w południe piętnastego dnia, licząc od dnia następnego po dniu oszacowania zwierzęcia, jeżeli w przeciągu tego czasu zwierzę nie zachoruje.

W tym ostatnim wypadku ubezpieczenie rozpoczyna się po upływie powyższego okresu czasu od chwili, w której przyzwany na koszt właściciela weterynarz stwierdzi, że zwierzę wyzdrowiało.

Ubezpieczenie odnawia się milcząco z wyjątkiem wypadków wymienionych w §§. 5. i 6. z roku na rok bez żadnej przerwy.

Ubezpieczenie kończy się, jeżeli:

- a) zwierzę zginęło lub zostało zabite;
- b) zostało wyprowadzone na stałe lub na dłuższy przeciąg czasu z okręgu działalności spółki;
- c) członek ze spółki dobrowolnie wystąpił lub został wykluczony, a to z dniem określonym w §§. 5. i 6;
- d) zwierzę przeszło w inne ręce w myśl postanowień §. 38;

Spółka może zezwolić członkowi na niezbyt odległe wyprowadzenie zwierząt ubezpieczonych na paszę letnią, przezimowanie lub wypas, o ile tenże uczyni zadość postanowieniom zawartym w §§. 36. ustęp d) i 37.

Peryodyczne oszacowania.

§. 35.

Dwa razy do roku, a to w miesiącach kwietniu i październiku powinna komisja szacunkowa, składająca się z dwóch ocenicieli i weterynarza przeprowadzić rewizję ubezpieczonych zwierząt, przy której należy stwierdzić, czy:

- a) wszystkie sztuki bydła nadające się do ubezpieczenia są ubezpieczone przez członków;
- b) wszystkie ubezpieczone zwierzęta znajdują się rzeczywiście w posiadaniu członka;
- c) wartość zwierząt od ostatniego oszacowania zmieniła się i o ile;
- d) wszystkie zwierzęta są zdrowe, należyście żywione i utrzymywane.

Ustalona przy takich rewizjach w sposób określony w §. 31. statutu wartość zwierząt stanowi podstawę, podług której wymierza się premię na następne półrocze. Członek wzbraniający rewizji ubezpieczonych zwierząt ma być ze spółki wykluczony.

Za ubezpieczenie zwierząt mają członkowie uiszczać następujące opłaty:

a) tytułem wpisowego od każdej ubezpieczonej sztuki jednorazowo 0·50% sumy ubezpieczenia;

b) tytułem wkładki na pokrycie kosztów administracyjnych spółki co roku od każdej sztuki 0·25% sumy ubezpieczenia;

c) tytułem rocznej premii od wartości każdej sztuki% oznaczony przez walne zgromadzenie i zatwierdzony przez zakład;

d) jednorazowe wkładki od każdej ubezpieczonej sztuki wyprowadzonej na pewien przeciąg czasu poza okręg działalności spółki za jej zezwoleniem wynoszące 0·25% sumy ubezpieczenia. Opłata ta nie może być niższą;

e) premie dodatkowe na pokrycie niedoboru zakładu w myśl postanowienia §. 18. statutu zakładu.

Wszystkie opłaty muszą członkowie uiszczać z góry w ratach półrocznych.

Jeżeli członek wstąpił do spółki w ciągu roku, natenczas premię wymierza się w stosunku pozostałych jeszcze miesięcy odnośnego roku, przyczem miesiąc, w którym członek przystąpił do spółki, liczy się za cały. Wpisowe i wkładkę na administrację wymierza się jednak na cały rok.

Jeżeli członek nie zapłaci w terminie premii, ubezpieczenie przerywa się, a rozpoczyna się napowrót dopiero z chwilą wyrównania zaległości.

Zaległe premie ma spółka ściągać w drodze sądowej.

Bydło wyprowadzone poza okręg działalności spółki.

§. 37.

Bydło wyprowadzone na pewien przeciąg czasu poza okręg działalności spółki za jej zezwoleniem (§. 34.) musi być w przepisany przez spółkę sposób oznaczone, ażeby w razie potrzeby można niezbić stwierdzić tegoż identyczność.

Wrazie gdyby która z tych sztuk w tym czasie zginęła lub została zabita, właściciel musi ponieść z własnych funduszów kosztą podróży komisji szacunkowej.

Zmiana posiadaczy.

§. 38.

1. Jeżeli ubezpieczone zwierzę przejdzie w posiadanie innego członka spółki

w drodze kupna, zamiany, darowizny i t. p., to nabywca wchodzi w prawa i obowiązki swego poprzednika, tylko wtedy, jeżeli poprzednik nie skorzystał z przysługującego mu w myśl postanowień §. 40. statutu prawa wstawienia innej sztuki w miejsce pozbytej.

Jeżeli ubezpieczone sztuki przejdą w posiadanie drugiego członka spółki w drodze spadku, w takim razie nabywca wchodzi nie tylko w prawa, lecz i w obowiązki poprzednika.

2. Gdy jednakże nowonabywca tak w jednym jak drugim wypadku nie jest członkiem spółki i nie ma zamiaru ubezpieczać nadal nabytego zwierzęcia, ubezpieczenie gaśnie z chwilą przejścia zwierzęcia w ręce nowonabywcy a premii zapłaconej nie zwraca się.

W ostatnim jednak wypadku odpowiada spółka jeszcze przez czas ewikcyi określony w §§. 924. i 925. austr. ustawy cywilnej za straty wymienione w §. 2. niniejszego statutu, z tem zastrzeżeniem, że szkoda zdarzyła się w ciągu odnośnego roku administracyjnego.

§. 39.

Jeżeli członek spółki pozbywszy jakąś sztukę, zmuszony będzie wskutek wystąpienia wad ewikcyjnych w terminie określonym w ustawie cyw. w §§. 924. i 925. przyjąć ją z powrotem, natenczas w razie zajścia jednej ze strat przewidzianych w §. 2. niniejszego statutu, będzie miał prawo żądać odszkodowania od spółki pod warunkiem, że szkoda zdarzyła się w okresie czasu, na który za odnośną sztukę zapłacono premię i że właściciel uczynił zadość obowiązkom doniesienia w myśl §. 40. ustęp 1. d.

Jeżeli w miejsce takiego zwierzęcia wstawiono już inne, natenczas tę wstawioną sztukę należy uważać jako nowoubezpieczoną i zapłacić przypadającą premię.

Nabycie sztuk nowych w miejsce pozbytych.

§. 40.

Członek, który pozbył w ciągu roku administracyjnego ubezpieczoną sztukę, może w jej miejsce wstawić inną za opłatą tylko wpisowego i ewentualnie premii do-

datkowej, jeżeli nowo nabyta sztuka przewyższa co do wartości zwierzę pozbyte.

Jeżeli natomiast wartość nowego zwierzęcia jest mniejszą niż pozbytego, to nadwyżka uiszczona już poprzednio premii pozostaje własnością spółki.

W miejsce zwierząt, za które spółka wypłaciła odszkodowanie, nie można wstawić nowych sztuk.

Ubezpieczenie co do takich wstawionych sztuk rozpoczyna się po upływie 15-dniowego terminu obserwacyjnego określonego w §. 34.

Z prawa zastąpienia sztuk pozbytych nowymi może członek korzystać w ciągu roku administracyjnego tylko raz jeden, natomiast za każdą dalszą sztukę nabytą w miejsce wstawionej winien członek zapłacić normalną premię i inne należności.

Obowiązki członków pod względem doniesienia.

§. 41.

Członkowie spółki obowiązani są:

1. donieść natychmiast a najdalej do 24 godzin przewodniczącemu spółki:

a) o zachorowaniu lub uszkodzeniu (okaleczeniu) zwierząt ubezpieczonych;

b) o każdej zmianie w stanie posiadania zwierząt ubezpieczonych powstałej przez śmierć lub zabicie, względnie wskutek sprzedaży, zamiany, darowizny i t. p;

c) o każdym dłużej jak 7 dni trwającym pobycie tych zwierząt poza obszarem działalności spółki;

d) o przyjęciu z powrotem wskutek wad ewikcyjnych sprzedanej sztuki (§. 39).

2. Donieść w ciągu 3 dni o każdej zmianie zaszłej w stanie zwierząt nadających się do ubezpieczenia a to przez przybytek lub osiągnięcie wieku wkładającego na członka obowiązek ubezpieczenia odnośnych sztuk.

3. W razie zachorowania lub uszkodzenia sztuki ubezpieczonej winien nadto właściciel zastosować się do zarządzeń przewodniczącego spółki i wezwać się mającego znawcy, a w szczególności zezwolić na natychmiastowe zabicie zwierzęcia, jeżeli zachodzi tego konieczna potrzeba, a to pod zagrożeniem utraty prawa do odszkodowania.

Koszta pomocy weterynarskiej i leczenia pokrywa z reguły ubezpieczony z własnych funduszków, a tylko w wypadkach, gdy zawezwany znawca zarządził rzeź z konieczności, pokrywa odnośny wydatek spółka.

W razie zarządzonej rzezi ubezpieczonych sztuk członek obowiązany jest użyżać wszelkiej pomocy i starać się o należyte przechowanie mięsa aż do czasu sprzedaży.

Powyższe postanowienia nie naruszają jednak w niczem przepisów o obowiązku natychmiastowego doniesienia miejscowej zwierzchności gminnej o chorobach zaraźliwych w myśl obowiązujących przepisów i rozporządzeń weterynaryjnych

Wypadki, w których odszkodowanie się nie wypłaca.

§. 42.

Odszkodowanie nie wypłaca się, jeżeli:

a) szkoda nastąpiła w terminie obserwacyjnym (§. 34.);

b) zwierzę zginęło lub zostało zabite z powodu wojny, rozruchów, pożaru, zaważenia się stajni lub w czasie transportu kolejami lub statkami;

c) zwierzę zginęło lub zostało dobite z powodu chorób zaraźliwych, przy których państwo wypłaca odszkodowanie, w wysokości co najmniej równej jak spółka;

d) członek przy przyjęciu do rewizyi zwierząt ubezpieczonych zgłosił do ubezpieczenia mniejszą ilość sztuk nadających się do ubezpieczenia, niż rzeczywiście posiada;

e) członek nie uczynił zadość obowiązkowi doniesienia (§. 41.);

f) choroba, wypadek lub śmierć zwierzęcia nastąpiła z winy członka, jego domowników lub służby, a to wskutek nieodpowiedniego lub niedostatecznego żywienia, nieodpowiedniego pomieszczenia, pracowania albo dręczenia;

g) członek w wypadkach urzędowego stwierdzenia chorób zaraźliwych nie przestrzegał wcale zarządzeń policyjno-weterynaryjnych, wydanych przez władze;

h) członek ubezpieczył swoje bydło przeciw tymsamym szkodom także w innej instytucyi;

i) w razie zachorowania lub uszkodzenia zwierząt nie zastosował się do rad i wskazówek znawcy lub zarządu spółki, nie zgodził się na ich zabicie, jeśli znawca mu zalecił (§. 41), lub jeśli zwierzę ubezpieczone zabił samowolnie, niezawiadomiwszy o tem poprzednio przewodniczącego spółki chyba, iż zdoła udowodnić niezabicie, iż rzeź taka była konieczną;

j) członek przy przyjęciu, rewizji pe-ryodycznej lub oszacowaniu szkody podał komisji szacunkowej zeznania niezgodne z prawdą lub gdy zostanie udowodnione, że działał na szkodę spółki;

k) zwierzę zginęło lub zostało zabite wskutek operacji wykonanej nie przez weterynarza i która dla utrzymania życia i zdrowia nie była koniecznie potrzebną, jak również wskutek kastracyi wykonanej przez osoby nieuprawnione;

l) członek nie uiszczył mimo pisemnego wezwania premii i innych opłat w terminie przepisany;

m) jeżeli bydło wyprowadzone na pewien przeciąg czasu z okręgu działalności spółki nie oznaczano po myśli polecenia Zarządu.

Spółka może żądać zwrotu zapłaconego odszkodowania w całości lub części, jeżeli później wyjdą na jaw wyżej przytoczone powody, które uzasadniały odmowę wypłaty odszkodowania w całości lub części, gdyby były znane spółce w chwili oszacowania szkody.

Prawo to jednak przedawnia się w ciągu roku, licząc od dnia wypłaty odnośnego odszkodowania.

Oszacowanie szkody.

§. 43.

Przyczynę szkody i okoliczności jej towarzyszące należy zbadać przez komisję szacunkową, w której skład wchodzi dwaj oceniele wymienieni w §. 30. i znawca (weterynarz), mianowany przez Wydział spółki.

Zadaniem komisji jest stwierdzić identyczność padłego względnie zabitego zwierzęcia, istotę choroby ewentualnie przyczynę wypadku oraz okoliczności uzasadniające na mocy §. 42. odmowę odszkodowa-

nia i ustalić wartość w sposób wskazany w §. 30. statutu.

Przy ustaleniu wartości zwierzęcia należy brać wzgląd na wartość, jaką przedstawiało zwierzę w chwili, gdy było zdrowe, przyczem za podstawę oszacowania powinny służyć zwykłe ceny targowe, płacone w miejscu siedziby spółki lub w najbliższej okolicy.

Ustalona przez Komisję szacunkową wartość zwierzęcia, nie może przy bydle rzeźnem być wyższą, niż wartość przyjęta do ubezpieczenia, przy bydle hodowlanem zaś może przewyższać wartość ubezpieczoną o 10 procent pod warunkiem wszakże, że od chwili przyjęcia odnośnej sztuki do ubezpieczenia lub peryodycznej rewizji upłynęły przynajmniej 3 miesiące. W żadnym jednak razie wartość ta nie może być wyższą ponad 500 koron. Cyfra przeciętna z podanych przez każdego członka komisji szacunkowej wartości stanowi wartość szacunkową.

Przeciw odmowie oraz wysokości odszkodowania służy członkowi prawo odwołania się w ciągu 7 dni do zakładu krajowego, który rozstrzyga ostatecznie.

W wypadkach, gdy sztuka ubezpieczona została oszacowaną komisjonalnie przez władze rządowe, oszacowanie to może służyć za podstawę do wymiaru odszkodowania przez spółkę (§. 44.).

Koszta oszacowania szkody ponosi spółka, przyczem oceniciele za udział w komisji otrzymują wynagrodzenie po 50 hal. za sztukę.

Z oszacowania szkody winna komisya spisać protokół, który podpisują wszyscy członkowie i przedłożyć go przewodniczącemu spółki.

Wysokość odszkodowania.

§. 44.

O wysokości, ewentualnie odmowie odszkodowania orzeka Wydział spółki, na posiedzeniu, które winien przewodniczący zwołać bezzwłocznie.

Jako odszkodowanie otrzymuje członek:

1. w razie padnięcia zwierzęcia 70% wartości;
2. w razie dobitcia zwierzęcia, jeżeli:
 - a) mięso uznano za nadające się do użycia i sprzedano za kwotę wynoszącą co

najmniej 30% wartości szacunkowej, odszkodowanie wynosi 80% ;

b) o ile zaś mięso sprzedano poniżej 30% wartości szacunkowej, zniszczono przy oględzinach, albo gdy się okazało dotknięte gruźlicą, wreszcie jeżeli poszkodowany wzbraniał się udzielić pomocy przy rzezi, i t. p. (§. 41.), odszkodowanie wynosi 70% wartości szacunkowej.

3. Jeżeli mięso sztuk ubezpieczonych zabitych w rzeźniach zostanie z urzędu w całości lub w części zniszczone, odszkodowanie wynosi 70% wartości zniszczonego mięsa, przyczem za części tegoż wynoszące mniej niż 5 kg. odszkodowania się nie wypłaca. Wypłacone odszkodowanie nie może być w żadnym razie wyższe niż 70% sumy, na którą odnośna sztuka była ubezpieczona.

4. W wypadku, gdy wypłacone przez Skarb państwa na mocy ustawy z 6. sierpnia 1909 (Dz. pp. Nr. 177) wynagrodzenie lub zasiłek są mniejsze niż podane w §. 44. ust. 1. i 2. (a i b) odszkodowanie, wtedy spółka wyrównuje różnicę między wynagrodzeniem rządowym, a należnym mu po myśli powyższego paragrafu odszkodowaniem.

5. Jeżeli członek spółki ubezpieczył tylko część rzeczywistej wartości zwierzęcia (§. 32. ustęp ostatni), natenczas odszkodowanie oblicza się według zasad w punktach 1—4 określonych, nie może być jednak w żadnym razie wyższe jak 70% względnie 80% kwoty ubezpieczonej.

6. Od każdego odszkodowania strąca się zaległą premię i wartość sprzedanego mięsa i części użytkowych. Jeżeli dochód z tego tytułu przewyższa wymierzone odszkodowanie, nadwyżkę wypłaca się poszkodowanemu.

§. 45.

W wypadkach szkody poza siedzibą spółki (§. 38.) wypłaca spółka odszkodowanie wtedy, jeżeli członek zdoła niezbitcie udowodnić:

a) identyczność zwierzęcia;

b) przyczynę i okoliczności towarzyszące temu wypadkowi;

c) cenę sprzedaży zwierząt ewentualnie wartość zniszczonych części użytkowych lub mięsa (§. 44. ustęp 3).

Wypłata odszkodowania.

§. 46.

Dochód uzyskany ze sprzedaży mięsa i części użytkowych wypłaca Wydział spółki poszkodowanemu bezzwłocznie, resztę zaś odszkodowania na podstawie rachunku sprawdzonego przez zakład krajowy, wypłaca spółka najdalej w ciągu 4 tygodni, licząc od dnia oszacowania szkody za kwitem należycie ostemplowanym.

Obowiązki spółki wobec zakładu krajowego.

§. 47.

Spółka winna wypełniać wszystkie zarządzenia zakładu krajowego, wydane w ramach niniejszego statutu, jakoteż statutu zakładu krajowego.

Ogłoszenia spółki.

§. 48.

Ogłoszenia spółki następują za pomocą okólników i przybicia ich w miejscu widocznym w lokalu spółki.

Język urzędowy.

§. 49.

Językiem urzędowym spółki jest jeden z języków krajowych, który uzna za taki walne zebranie większością $\frac{2}{3}$ obecnych członków.
